

HUNGARICÁK A BÉCSI KÖNYVKIÁLLÍTÁSON.

Közli: Majláth Béla.

Bécs városa nyomdászatának négyszázados ünnepélyét ülte meg f. é. június 24-én. Ezen ünnepély bennünket is igen közelről érdekel; részint azért, mert összehasonlító tanulmányul szolgál az ezt megelőzött magyar országos könyvkiállítással szemben; részint pedig mert a bécsi nyomdászat négy század óta, a magyar irodalom termékeit, a magyar tudósok műveit s a magyarországi vonatkozású munkákat nagy számban sokszorosította. Ezen műveket a bécsi nyomdászati kiállítás előnkbe tárja; s a hungaricák bibliographiájához oly adatokkal járul, melyeket ignorálnunk általában nem szabad, különösen pedig azoknak ismerete e szakfolyóirat hasábjain, bibliographiánk teljessége szempontjából, szükséges és kívánatos.

A bécsi nyomdászati négyszázados ünnepély szervezésére kiküldött központi bizottság még 1880-ik évi november havában elhatározá, hogy a nyomdászati ünnepély kulturális jelentőségét egy oly ténynyel örökítendi meg, mely Guttenberghez legméltóbban ad kifejezést Bécs négyszázados művelődési történetének, szemléletileg egyrészt: a bécsi nyomtatványok történeti kiállítása által; másrészt pedig: Denis bibliographiai művének kiegészítése által úgy és oly irányban, hogy az a könyvészet mai színvonalának teljesen megfeleljen.

Másfélévi előmunkálatok után f. évi jun. 24-én az osztrák ipar-múzeum helyiségeiben a tervezett könyvkiállítás megnyílt, melylyel ez alkalommal a helyszínén tett tanulmányaim alapján, az érdeklődő szakközönséget megismertetni óhajtom.

A kiállítást ipari szempontból a cs. kir. osztrák ipar- és

művészeti múzeum igazgatója Eitelberger lovag, udvari tanácsos, mint elnök és kezdeményező vezetvén, úgy a felállításnál, mint a kiállítási jegyzék elkészítésénél szorosán a bécsi nyomdászat története lebegett az intézők szemei előtt. Ezen szempont határozott és szigorú keresztülvitele főjellemben a kiállításnak, mely ennél fogva mint könyv-kiállítás, nem igényelheti, de nem is igényli a könyvészeti kiállítás czímet, s mivel olyan nyomdászat-történeti év- és névrendben állítja elénk Bécs város nyomdászainak névsorát és működési idejét, illusztrálva 1059 sz. alatt kiállított typographikus termékekkel, melyeknek főfeladata a nyomdászat technikájának történetét, úgy a könyv mint könyomás, fametszés, aczél és rézkarcz terén föltüntetni. E szempontból a bécsi könyvkiállítás teljes sikerrel dicsekedhetik; mert nemcsak a műhelyek teljes sorozatát mutatja föl, de egyszersmind a kiállított minta gyorsajtó, a könyomás eljárására vonatkozó készülékek kiállítása szemléletileg, oktatólag hat a nézőre, s fogalmat nyújt a nyomtatás régi és jelen készülékeiről, mi behatólag szemléltethetővé teszi a haladást, mi a nyomtatás négy-százados történetében eléretett, s mi által a népnevelés és fölvilágosodás terjesztésének legelső tényezőjévé s a nyilvánosság nagy hatalmává lett.

A bécsi könyvkiállításnak két hibája az, hogy a kiállított nyomtatványok számrende az üveggel ellátott szekrényekben szét van szórva, s némi nehézséggel jár a könyv-lajstromban egymásután következő számokat a szekrényekben keresni; másik hibája: hogy a könyvek címlapja, colophonja — mi pedig épen a nyomdászat történetére legfontosabb, mert ez mutatja, a nyomdász nevét, helyét és évszámát — igen gyakori esetben nincs felütve, hanem a könyv bármely más helye, mi ha a typosokat föl is tünteti, de az idegen bibliograph épen azt nem találja a mi leginkább érdekli, t. i. a címlapot vagy colophont.

A kiállítás 1482—1882-ig 119 nyomdász termékét tünteti föl. Az 1482 ik évből keletkezett hat munkának nyomdásza ismeretlen maradt, minthogy a nyomtatványon a nyomdász neve, a nyomtatási hely és év mellett elő nem fordul.

A kiállításban mint résztvevők ötvenen szerepelnek, ezek között hazánkból kiállítási anyagot csak a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtári osztálya és a pozsonyi ferencziek könyvtára kül-

dött; még pedig a Múzeum által beküldött. 90 bécsi nyomtatványból 35 s a pozsonyi ferenczesektől 7, összesen 42 darab lett kiállítva, mint olyan, mi máshol föltalálható nem volt.

A kiállítási catalogus, mely a megnyitás után másodnapra dr. Haas Vilmos szerkesztésében már megjelent, mint kalauz, feladatának teljesen megfelelő, minthogy minden egyes kiállított darabnak teljes czímét, nyomtatási évét és a nyomdatulajdonos nevét adja. S minthogy a föllállítás a nyomda tulajdonosok szerint eszközöltetett, ugyanezt követi a catalogus is belső berendezésében, s a felsorolt nyomdák mindenikéből kiállított anyagra vonatkozó szak fejezetében találjuk az illető nyomdász működési időszakát s helyenként annak rövid életrajzát is. A bibliographiai szempont a catalogus szerkesztésénél elmaradt, s csak a könyv alakját, illetőleg nagyságát jegyzi fel, s az ennél fogva könyvészeti beccsel nem bír, -- ez azonban elfogadható mentséget abban találja, hogy a bécsi nyomdászat négyszázados ünnepélyének maradandó emlékeül, dr. Meyer Antal megbizásból a bécsi nyomtatványok bibliographiáját írja, s annak első része sajtó alól már ki is került, mely hivatva van mint tudományos bibliographiai beccsel bíró mű, s k ö n y v k i á l l í t á s i e m l é k k ö n y v : a bécsi nyomdászat négyszázados jubileumát megörökíteni.

Ezen általános ecsetelése után e kiállításnak áttérhetünk immár azon részre, — mely minket ez alkalomból különösen érdekel, tudniillik a hungaricákra, melyek ott a különböző könyvtárakból ki valának állítva.

A hazai vonatkozású könyvek száma, melyek akár tartalmuknál, akár szerzőjüknel fogva hazánkat illetik, 84-re megy. Ezeknek ismertetését a kiállítási jegyzék¹⁾ alapján saját észrevételeink kíséretében, i d ő r e n d b e n a következőkben adjuk :

1. B a l b u s, H i e r o n y m u s. Kezdeté: Hieronymi Balbi vtrisque iuris doctoris necnon poetae atque oratoris insignis: opusculum epigrammaton feliciter incipit. Vége: Hoc insigne opus multiplici uarietate refertum exaratum fuit industria Johannis Win-

¹⁾ Katalog der historischen Ausstellung von Wiener Buchdrucker-Erzeugnissen. 1482—1882. Wien, Verlag der Sektion für die historische Ausstellung 1882. 8-r. 133 l.

terburg in celeberrima urbe Wiennensi Annis domini 1494. Kalendis augusti Maximiliano Romanorum atque vngarie Rege serenissimo feliciter regnante. 4°. Szép kicsiny barátírás. a) (A cs. kir. Theresianum és b) a boroszlói kir. egyet. könyvtár tulajdona.) Első bécsi nyomtatvány, hol a nyomtatás helye, éve és a nyomdász neve ki van téve.

2. Missale ssm chorum Strigoniensem. A Kánon'előtt nagy feszület fametszeiben. Kezdőbetű. Végén vörösben: Auxiliante deo . . . Missale ssm chorum Strigonensem. in clarissima vrbe Uiennensi austriaca Impensis et laboribus Joannis Winterburger diligentissime impressum: feliciter explicit. Anno salutis &c. Millesimo quingentesimo octauo: decimo kalendas. Maij. finem dedit optatum. Fol. Winterburger nyomdász nagy bélyegével és arabeskekkel. Sokféle góth jellemű fekete és vörös írás. (A pozsonyi ferenczrendiek tulajdona.)¹⁾

3. Paulus Crosnensis. Panegyrici ad diuum Ladislaum Pannoniae regem uictoriosiss et sanctum Stanislaum praesulem: ac martyrem Poloniae gloriosissimum et pleraque alia, connexa carmina. Ezalatt nagy fametszet Lászlót lóháton ípánczélban ábrázolva; fölötte az Isten anyja és egy angyal, a ki neki koronát hoz. Alul Perényi czímere. A végén az áll: »Opusculum hoc mira diligentia Joannis Winterburger ciuis Viennensis: et impressoris accuratissimi impressum est: impensis Hieronimi doliarii de libental: Anno dominicae incarnationis. 1509. Die quarto mensis Junii. Itt a későbbi nyomdász Doliarius (Vietor) mint kiadó jelenik meg. 4-r. — Középszerű írás. (A cs. kir. krakkói egyetemi könyvtár tulajdona.) Meg van a Nemzeti Múzeum Könyvtárában is.

4. Johannes Pannonius Episcopus, Panegyricus: in laudem Baptistae Guarini Veronensis Praecept. sui conditus. Ezalatt egy czimer koronával, melyen a Harpia látható. Végén: Viennae Austriae in aedibus Hieronymi Vietoris et Joannis Singrenii Anno MDXII. 4°. Vietor nagy lengyel czimere. (A bécsi

¹⁾ Megvan Knauz szerint (Libri Missales et Breviaria Eccles. Hung. 31 l.) az esztergomi főegyházi és a bécsi dömések könyvtárában, s a »Schematismus Historicus Dioecesis Neosol. pro anno saec. 1876« (29. l.) szerint a szentkereszti püsp. könyvtárban is, honnan Ipolyi legutóbb kiállította.

cs. kir. könyvtár tulajdona). Megvan a Nemzeti Múzeumban is.

5. *Ambrosius Pannonius. Cursus beate virginis marie monarchorum nigrorum: de obseruantia Ordinis Sancti Benedicti.* A cím vörös. A Cursus kezdete előtt az isten-anya képe a gyermek Jézussal. Végül: *Finit Cursus beate marie virginis . . Per fratrem Ambrosium Pannonium tunc monasterii Scotorum Vienne Priorem accuratissime revisum atque emendatum. Impressum Vienne Pannonie per Hieronymu Vietorem: et Joannem Singrenium: Sodalium. Expensis uero Leonardi et Luce Alantse fratrum.* XVIII. Kalendas Octobris|Anno Salutis MCCCCCXIII. 16-r. Apró barátírás, vörös és fekete. (A Schottenbibliothek tulajdona.)¹⁾

6. *Missale Strigoniense. cum multis additionibus ac missis: summa cum diligentia castigatum: sunt preterea quedam misse de nouo supra addite que in missalibus haectenus impressis nusquam habentur: sunt etiam quedam misse signate vbi stationes Rome obseruantur etc.* Ez alatt szines kis fametszet: Mária a gyermek Jézussal a hold felett állva. E képnek 2 oldalán: Mathias Milcher, Bibliopola Budensis. A címlap hátsó oldalán nagy, szinezett fametszet, a mely Krisztust ábrázolja a kereszt alatt görnyedve angyaloktól támogatva. Fölötte renaissance ívben Sz. István, Sz. Imre és Sz. László mellképei. A kanon előtt egy fametszet, Krisztus a kereszten. Az első betű egy miséző papot ábrázol. Végül: *Hoc presens secundum chorum Strigoniense emendatum: in clarissima vrbe superioris pannonie; quam olim flauiana nunc Vienna dicta Joannes Winterburger Anno salutis etc. Millesimo quingentesimo decimo quarto. Quartas Idus Nouembriis finem optatum vendicans Missale impressum explicit. Deo gratias.* 4-r. Winterburger nyomdai jegye. Gót írás. Feketével és vörössel nyomva. (A zwettl-i cisterciaszerzet tulajdona.) Knauz nem említi.

7. *Chelidonium, Benedictus. Voluptatis cum virtute disceptatio: Carolo Burgundiae duce illustrissimo. Diuique Caes. Maximiliani Nepote, litis diremptore aequissimo. Viennae Pannoniae coram Maria Hungarorum regina . . . recitata. Végén: Impressum Viennae Pannoniae per Joannem Singrenium Expensis*

¹⁾ Megvan a mólki benzés könyvtárban is.

vero Leonardí Alantse. quinto Idus Junii. anno M. D. XV. 4°. A címlapon Geryont és Herculest ábrázoló fametszet. Hátul a császári czímer. [A kremsmünsteri benzés monostor tulajdona.]

8. C u s p i n i a n u s, J o a n n e s. Oratio protreptica ad Sacri Rom. Imp. Principes et proceres, ut bellum suscipiant contra Turcum, cum descriptione conflictus, nuper in Hungaria facti quo perijt Rex Hungariae Ludovicus. Excusum Viennae Austriae (1526 körül) per Joannem Singrenium. 4°. 16 ff. Fametszet: egy nyaláb, »Unitas« körírással. [A bécsi cs. kir. udv. könyvtár tulajdona.]

9. B r a s s i c a n u s, J o h. A l e x. In feliciss. Puerperium Sereniss. Dn. Annae Vngariae ac Boemiae Reginae etc.: Invictiss. Regis Ferdinandi etc. coniugis... Idyllion. Fametszetbe foglalva. Végén: Hieronymus Vietor Typographus Regius Viennae Austriae excudebat. Anno a nato Christo M.DXXVIII. Mensis Julij die XIII. 4°. Nagy írás. [A krakkói cs. kir. egyetemi könyvtaré. Megvan a Nemzeti Múzeum könyvtárában is.]

10. L o g u s, G. Ad inclytum Ferdinandum, Pannoniae et Bohemiae regem invictissimum Hendecasyllabi, elegiae et epigrammata. Alatta Ferdinánd czímere. Végén: Viennae Pannoniae Hyeronymus Victor Silesius excudebat Mense Maio M.D.xxix. Ezek czímere Logau-tól. Szép, nagy írás, közte görög is. [1. A boroszlói egyet. könyvtaré. Logus arczképével s az ő emlékére vert pénzek rajzaival. Aranynyomás. 2. A bécsi cs. kir. udv. könyvtaré.]

11. E c k, V a l e n t i n. Ad Inclytum Hungariae Et Bohemiae Regem Etc. Dominum Ferdinandum, Epistola, nomine partium superiorum Hungariae. Hieronymus Vietor excudebat Viennae Austriae Anno Domini M.D.XXX. 4°. Betűi és nyomdászati kiállítása miatt igen érdekes példány. [A krakkói cs. kir. egyet. könyvtaré.]

12. S a c h s, H a n s. Al Römisch Keyser nach ordnung vnd wie lanng yeder geregiert hat, zu welcher Zeit, was sitten der gehabt, vnnd was Todes er gestorben sey, von dem ersten an, biss auff den yetzigen grossmechtigisten Keyser Carl ee. Császári sas. Anno 1531. Gedruckt zu Wienn in Oesterreich Im . 1531 . Jar. Singrenius-féle nagy írás. 8-r. [A bécsi cs. k. udv. könyvtár tulajdona.]

13. *N o u u m T e s t a m e n t u m* seu quattuor evangeliorum volumina lingua Hungarica donata, Gabriele Pannonio Pesthino Interprete. Wj Testamentum magijar nijeluen. Cum gratia & privilegio Romanae Regiae Maiestatis ad quinquennium. 1536. Nagy metszett foglalatban, mely többek közt a 4 evangelistát ábrázolja. Végén: Viennae Pannoniae Joannes Singrenius, suis ac Joannis Metzger bibliopolae, expensis, XVII. die Mensis Julij excudebat. Anno M.D.XXXVI. 8°. Háta a 4 evangelista. Első magyar bibliafordítás. [A bécsi cs. k. udv. könyvtár tulajdona.] *M e g v a n a N e m z. M ú z e u m k ö n y v t á r á b a n i s.*

14. *A e s o p. Phrygis Fabulae.* Gabriele Pannonio Pesthino interprete. Esopus fabuláj, melyeket mastan wjionnan magy. nyelvre fordítot Pesthy Gabriel... A foglalatban egy kis zászlón Singrenius jegye (chiffre). Végén: Viennae Pannoniae in officina Joannis Singrenij Mense Augusto Anno M.D.XXXVI. — Nyomtatot Bechbe Janos Sýngrenius nyhelýebe, kýsazzonyý hauaba. Ezer ewt zaaz harmýczhat eztendewbe. 8-r. Alatta kis magyar czímer. A feliratok góth, a többi antik betűkkel, de fractur betűkkel vegyest. Azon betűk, melyek a latinban nem léteznek, pl. k, z, w, a magyar szövegben mindig góth betűkkel vannak nyomva. [A bécsi cs. k. udv. könyvtáré.]

15. *B r a n d o l i n u s, L i p p u s. De humanae vitae conditione et toleranda corporis aegritudine ad Matthiam Coruinum Hungariae et Bohem. Regem et Beatricem Reginam Dialogus.* Végén: Impressum Viennae pannoniae per Joannem Syngrenium Idibus Junij. Anno 1541. 8°. [A N e m z e t i M ú z e u m t u l a j d o n a.]

16. *S y l v e s t e r, J o h a n n e s P a n n o n i u s. De Bello Turcis inferendo Elegia nunc primum et nata et aedita.* (Két ének.) Az előszóban, a hol a szerző Ferdinánd dicsőségéről szól Homér görögül, Salamon héberül (de rossz betűkkel) idéztetik. Végén: Viennae Pannoniae, Excudebat Joan. Syngrenius. — Anno M.D.XLIII. 4°. Nagy írás. Első héber nyomtatvány. [A N e m z. M ú z e u m t u l a j d o n a.]

17. *R e y c h e r s d o r f f, G e o r g i u s a. Chorographia Transylvaniae, quae Dacia olim appellata, aliarumque prouinciarum & regionum succincta descriptio & explicatio.* Georgio a Reychersdorff, Transylvano, autore cum gratia & priuilegio Rom.

Regiae Maiestatis ad quinquennium. Viennae Austriae excudebat Egidius Aquila in Curia diuae Annae. Anno M.D.L. 4°. Rajta a csász. és kir. czímer, továbbá az erdélyi hét város: Szeben, Brassó, Kolozsvár, Szászsebes, Medgyes, Segesvár és Besztercze városok czímere. Végül Reichersdorf czímere. Cursiv írás. [A bécsi cs. k. udv. és a Nemz. Múzeum könyvtárának tulajdona.]

18. Polita, Nicolaus. In arma Sigismundi Liberi Baronis in Herberstain, Neiperg et Guetenhag, Ro. Hung. & Bohem. Reg. Mai. Consiliarii, Camerarii, et Fisci Austriaci Praefecti, Carmen Heroicum, Elegiacum simul et Lyricum. Alatta Herberstein czímere. Végén: Viennae Austriae excudebat Egidius Aquila. Anno M.D.LI. 4°. 8 lev. Szép, nagy írás. [A Nemzeti Múz. könyvtáráé.]

19. Ormprust, Christ. Gonoz azzony embereknek erkelchekroel vallo Oenek. Kit zerze Zebeni Ormprust Christof egy kopot ebagnenek bozzusagara, kit oztan egy baratia keressere magyar nielure fordita. Alatta egy fametszett: férfi és nő asztal mellett. Viennae Austriae excudebat Egidius Aquila. (1550—1552 körül) 8°. [A Nemzeti Múzeum könyvtáráé, ekkorig az egyetlen ismert példány.]

20. Sambucus, Johannes. Obsidio Zigethensis Anno M.D.LVI. descripta. Hofhalter szép nyomdászbélyege alatta Viennae Austriae excudebat Hofhalter. Fol. [A bécsi cs. kir. egyet. könyvtár tulajdona.] Megvan a Nemz. Múzeum könyvtárában is.

21. Ranzanus, Petrus. Epitome Rerum Vngaricarum velut per Indices Descripta. Nunc primum edita, vna cum appendice quadam opera Joannis Sambuci, Tirnaviensis, Pan. Cum Priuilegio ad sexennium. Viennae Austriae excudebat Raphael Hofhalter. Anno M.D.LVIII. Fol. Hofhalter szép nyomdai jegye: Virágos fa körül Epheu, a remény jelképe lebeg s a felhőkből Isten arcza tekint le sugárkoszorúban. Körülte e szavak: Prospiciente Deo omnia spe florent. A jelkép nyilván a nyomdász nevére czéloz. A képet 4 angyal veszi körül. [A bécsi cs. k. udv. könyvtárban.] A Nemz. Múzeum könyvtárában is megvan.

22. Fabri, Johannes. Missa evangelica quid sit, so-

lidis catholicisque explicatis documentis, tum ex sacro Bibliorum volumine, tum peruestutis, ijsdemque sanctissimis Ecclesiae Doctoribus petitis atque collectis, . . . Anno MDLVIII. A második lapon Oláh Miklós esztergomi érsek arczképe, igen szépen rézbe metszve Lautensack Sebald Jánostól. A mű kiadását Oláh Miklós eszközölte. Végén: Viennae Austriae Excudebat Raphael Hofhalter. 8-r. Szép nagy írás. A mellékesek kicsi vagy cursiv betűkkel. [A bécsi cs. k. udv. könyvtár tulajdona.]

23. Ordo et ritus Sanctae Metropolitanæ Ecclesiae Strigoniensis quibus Parochi et alij animarum pastores in Ecclesiis suis uti debent. Alatta fametszet, mely a szent lélek leszállását ábrázolja. Viennae Austriae in Aedibus Collegij Caesarei, Societatis Jesu. Anno M.D.LX. 4°. Vörös és fekete nyomás. Szép antik írás. Oláh Miklósnak Lautersack Sebald János által metszett képével. [A linezi nyilvános könyvtár tulajdona.]

24. Olahus, Nicolaus. Catholicae ac christianae Religionis praecipua quedam capita, de Sacramentis, Fide et operibus de Ecclesia, Justificatione ac aliis . . . Anno M.D.LX. Viennae Austriae in Aedibus Collegij Caesarei Societatis Jesu. Excudebat Raphael Hoffhalter. Anno 1560. 4°. Hübschmann Donat szép fametszetében Oláh Miklós arczképét tünteti fel czímerével együtt. [A pozsonyi ferenczrendiek tulajdona.] Megvan a N. Múzeum könyvtárában is.

25. Verboecius, Stephanus. Tripartitum opus. Juris Consuetudinarii Inelyti Regni Hungariae. Per . . . Stephanum de Werbewtz . . . aeditum. Accesit Index Titulorum per quam diligentissimus. Jam denuo, superioris impressum, Viennae Pannoniae per Joannem Syngrenium Typographum Anno reparatae Salutis M.D.LXI. Cum Gratia et Priuilegio. Fol. Feketével és vörössel nyomva. [A bécsi cs. k. udv. könyvtár tulajdona.] A Nemzeti Múzeum birja három példányban.

26. Tokay's Belagerung. Situs et vera positio arcis Tokay, quae vi armisque Caesaris Maximiliani anno M.D.LXV. Februarij XI. expugnata et cepta est . . . pridie Kal: Febr. M.DLXV. nomine Caesaris Maximiliani . . . Viennae Austriae excudebat Michael Zimmermann . . . Alatta: Warhaffte Conterfactur des Schloss Toggey in Hungern, So durch Khayser Maximilians

Khriegssvolekh im 1565. Jar belagert, Unnd den 11. Februarij Erobert worden. 60 cm. magas és 61 cm. széles lap, miből 40 cm. a színezett kép és 21 cm. a leírás. [A cs. k. rézmetszet-gyűjteményből.]

27. *Sambucus, Joh. Oratio cum epigrammatis aliquot epitaphiis in obitum. Ferdinandi Primi P. F. A. P. P. etc. Auctore Joanne Sambuco tertio Nonas Sectil. Anno MDLXIII. Viennae apud Viduam Zimmermanni. Anno MDLXV. 4°.* [44. l. Ötféle írásnem, többnyire cursiv. [A bécsi cs. k. udv. könyvtár tulajdona.]

28. *Zeitung¹⁾ von der Rö. Kay. Mt. etc. Kriegsvolek in Zips vnnd was dasselb ein Zeit herum gegen Irer Mt. etc. widerwertige aussgericht. 1565. 4°.* (Zimmermann.) Fametszet, mely csatát ábrázol. 4. l. [A müncheni k. udv. és áll. könyvtár tulajdona.]

29. *Pesthi, Gabriel. Nomenclatura Sex Linguarum Latinae, Italicae, Gallicae, Bohemicae, Hungaricae et Germanicae. Lingua autem Hungarica nouiter accessit. Hat nyelvű szótár Viennae Austriae ex officina Caspari Stainhofer. M.D.LXVIII. 8°.* [A Nemzeti Múzeum könyvtárában.]

30. *Poncianvs Historiaia: az az Hęt Bólch Mestereknek, mondasit chiwda szep hazonlatossagoual foglaluon, mimodon, az Chazar Fiat Diocletianust hetzer halaltul meg mentettet legien. Mely mostan igaz, es tizta Magyar nyelwere forditatot. Bechben Eberus Balas altal eo feolszege engedelmelbul nyomtatatoth MDLXXIII. 8°.* Végén Eber nyomdász jelvénye. [A N. Múzeum könyvtáráé.]

31. *Fabricius, Paul. Schreib-Calender Auff das Jar Nach der Geburt Christi vnsers Säligmachers. MD.LXXVI. Gedruckt zu Wienn in Osterreich, durch Caspar Stainhofers Erben. 4°.* A cím szegélye: egyes városok látképe: felül Bécs városa, oldalt és alant Lincz, Ens, Steier, Wels, Krems, Klosterneuburg, Grác, Neustadt, Vasvár, Bruck an der Leitha, Tuln, Hainburg, Bruck an der Mur, Judenburg, Pozsony és Soprony kis fametszetekben. Az egyes ünnep- és vasárnapok összes

¹⁾ A legrégebb német Zeitung Magyarországon: 1587-ben Monyorókereken nyomtatott.

evangeliumai is illusztrálva vannak fametszetekkel. [Artaria Ágostur tulajdona.]

32. Evangelium. Az Evangeliomoknak, mellyeket vasarnapokon, es egyeb innepeken esztendoe által az Anya szentegyhazba oluasi es predicalni szoktanac magyaraztattanac. Bechbe Apffl Mihaly nyomtatta az felseges Romai Chaszarnac. MDLXXVII. 4°. [A Nemzeti Múzeum könyvtárának.]

33. Verböcius (Werbewtz), Stephan de. Tripartitum opus juris consuetudinarii incliti regni Hungariae. Stephani Werbenzi (sic) etc. additis Regulis Iuris antiqui. Accesit nunc Enchiridion Articulorum comitialium ejusdem Regni, per causarum locos tributum, usibusque aptum. Omnia studio Joannis Sambuci etc. . . . sumptibus vero Erhardi Hillerii Bibliopolae ibidem. Viennae Austriae ex officina typographica Linhart Nassinger. Anno M.D.LXXXI. Fol. Szép nagy antik írás. A cím széles metszett szegélylyel 4 oldalról körülfogva, mely medaillonokban 9 magyar király arczképét és címerét foglalja magában. Külön címe: Index seu enchiridion omnium decretorum, et constitutionum Regni Vngariae, ad annum 1579 usque, per causarum locos distinctum, memoriae usibusque fori maxime utile (opera Joannis Sambuci. Cum Caesareo Priuilegio. Viennae Austriae, Excudebat Leonardus Nassingerus. Anno M.D. LXXXI. Fol. Ugyanazon címszegélylyel, mint a főmunka. [A bécsi cs. k. egyet. könyvtár tulajdona.] Megvan a Nemzeti Múzeum könyvtárában is.

34. Fabricius, Paul. Schreib Calender auff das Jar nach der Geburt Christi vnsers Seligmachers M.D.XC. Gedruckt zu Wienn in Österreich bey Michaeln Apffels Wittibb zum grünen Rössl in der Schuelstrassen. Az ismeretes szegély a városok látképével, hátul a »Lassmännlein«. 4°. Mellette: »Prognosticon auff das Jahr nach der Geburt vnsers Herrn vnd Seligmachers Jesu Christi MDXC. Gestellt durch Paulum Fabricium« Alatta az év uralkodó planétái: Mars, Venus, Mercur. »Gedruckt zu Wienn in Oesterreich durch Michaeln Apffels Wittibb zum grünen Rössl in der Schuelstrassen.« [A bécsi városi könyvtár tulajdona.]

35. Neubeck, Johann Caspar, Bischof. Zwo Christliche Sieg vnd Lob Predigten wegen etlich ansehnlicher Victo-

rien wider den Türcken. Anno Domini 1593. Gehalten durch den Hochwürdigen in Gott Vattern vnd Herrn Herrn Johann Casparn Bischoffen zu Wienn in Osterreich Röm. Kays. May. Rath. Gedruckt zu Wienn in Osterreich bei Leonhard Formica in der Lämbel Burschen Anno MDXCIV. 4°. A fekete és vörös címzet csinos keret veszi körül. Az első predicatoriót Sziszek fölmentése alkalmából tartották Horvátországban, Ernő és Mátyás főhgek jelenlétében 1593. jul. 8. az augustinusoknál, az udvari templomban; a másodikat ugyanott »am Mittwoch nach dem andern Advents Sonntag d. 8. Decembris Anno 1593.« Mátyás főhg jelenlétében Fülel elfoglalása után. Ehhez csatlakoznak még egyes költemények. [A bécsi városi könyvtár tulajdona.]
M e g v a n a N e m z. M ú z e u m k ö n y v t á r á b a n i s.

36. Scherer, Georg. Eine trewhertzige Vermahnung, Dass die Christen dem Türcken nicht Huldigen, sondern Ritterlich wider jhn streitten sollen. Gepredigt auff dem Königlichen Schloss zu Pressburg in Hungern, am Ersten Sonntag in der Fasten, Anno Christi 1595, im wehrenden Landtage. Latin és németnyelven. A cím fekete és vörös nyomásban, keretbe foglalva 4-r. 27. lev. A címlap hátsó oldalán egy fametszet: keresztyén és török lovasok egymás ellen rohanva. [A klagenfurthi cs. k. Studien-Bibliothek tulajdona.] A N e m z. M ú z e u m k ö n y v t á r á b a n i s m e g v a n.

37. Todesurtheil. Graff Ferdinandi von Hardeck gewesener Oberster auff Raab Vrtheils-Publication und Execution und Nicolas Perlin, so den 15. Juni dieses lauffenden 1595. Jahres in Wien geschehen. Wien, 1595. 4°. Egy réztáblával. [A bécsi városi könyvtár tulajdona.]

38. Zeitungen. Zwo Neue Zeitungen, Die erste, welcher gestalt zween falsche Juden, durch Zauberey zuwegen gebracht, dass vil tausend Stück Vihe hingefallen vnd gestorben ist. Welche auch in disem Monat Junij dises 1598 Jahrs, jhren gebürenden Lohn derentwegen empfangen haben. Die ander Zeitung, Was gestalt der Herr vo. Schwartzenberg Herr Balvi vnd Nadasti mit jhren Hussarn vnd anderm vntergebenen Kriegssvolck, den Bassa von Ofen gefänglich bekommen und sampt den Hayducken dem Türcken, bey vnd vnter Ofen grossen schaden getan, auch stattliche Beuth erlangt haben, So gesche-

hen den 8. Augusti dises instehenden 1599. Jahrs. Gedruckt in Wien in Osterreich durch Johann Formick. (1599.) 4°. 4 lev. [A müncheni k. udv. könyvtár tulajdona.]

39. *Verböcius (Werbewtz) Stephan de. Decretum Oder Tripartitum Opus der Landts Rechtens vnnnd Gewonheiten des Hochlöblichen Königreichs Hungern, Durch Stephanum de Werbewtz In Lateinischer Sprach beschriben. An jetzo aber der Hochberümbten Teutschen Nation zu guetem auss dem Latein ins Teutsch trewlichst vertirt vnnnd gebracht: durch Augustinum Wagnerum Villseccen. J. V. Candidat. et inclytae Reip. Poson. Hung. caus. Direct. etc. Cum gratia et Priuilegio octo annorum. Gedruckt zu Wienn in Oesterreich, bey Leonhard Formica. Anno MDXCIX. Fol.* [A linezi cs. kir. nyilvános könyvtár tulajdona.] *Megvan a Nemz. Múzeum könyvtárában is két példányban.*

40. *Baptismale. Strigoniense (vörös). Alatta a magyar czímer. Végén: Impressum cura et expensis Johannis Hertzog Ciuis Budensis: sub suo signo: in inclyta vrbe Vinena (sic!) per impressorem Joannem Winterburg. M. D. Seculari (vörös). Alatta a kiadó Hertzog jegye. Nagy góth irás, a versek apró írással.* [A zwettl-i cisterciaszerzet tulajdona.]

41. *Apponi de Nagy Appon. In divini et regii Prophetæ David Triadem quinquagenariam seu psalterium interpretatio poetica. Viennæ Austriae, typis Matthæi Formicæ, in aula Coloniensi. Anno M.DC.XXIV. 4°.* [A bécsi cs. k. udv. könyvtár tulajdona.] *Megvan a Nemzeti Múzeum könyvtárában is.*

42. *Biblia. Szent Biblia a' Dea'k Vulgata Editioból Magyarra fordította Nagy Szombati. P. Kaldi György Societatis Jesu. Nyomtatta Béchben a' Kolóniai Udvarban, Formika Mátté. M.DC.XXVI. Esztendőben. Fol.* [A bécsi cs. kir. egyet. könyvtár tulajdona.] *Megvan a Nemz. Múzeum könyvtárában is.*

43. *Verböcius, Stephan. Tripartitum opus decretorum, constitutionum et articulorum regum inclyti regni Vngariæ, in tres tomos divisum. Tomus primus continens tripartitum opus juris consuetudinarii inclyti regni Ungariæ Stephani Werbevzi etc. additis regulis juris antiqui. Accessit nunc Enchiri-*

dion articulorum comitialium ejusdem regni per causarum locos distributum usibusque aptum. Cum Consensu Superiorum. Viennae Austriae typis et sumptibus Casparis ab Rath, Sacrae Caesareae Majestatis, nec non . . . Universitatis Viennensis bibliopolae ac tipographi jurati Anno MDC.XXVIII. Fol. A cím hátsó lapján a szerző ajánlása van II. Ferdinánd császárhoz keretben, fölül vignette: korona, alatta: Ferdinandus. Több cím keretekben. [A heiligenkreuz-i monostor tulajdona.] Megvan a N. Múzeum könyvtárában is két példányban.

44. Pennalosa, Ambrosius. Opus egregium de Christi et Spiritus Sancti Divinitate nec non SS. Trinitatis Mysterio contra Judaeos Photinum Socinum, Eniedinum aliosque veteres et novos Arrianos. Viennae Austriae apud M. Formicam MDCXXXV. Fol. Major Izsák által metszett cím. 4 levél. 669 lap. [A bécsi cs. k. egyet. könyvtár tulajdona.] Megvan a Nemz. Múzeum könyvtárában is.

45. Rituale seu formula agendorum in administratione Sacramentorum ac coeteris Ecclesiae publicis functionibus. Pro Dioecesi Jaurinensi. Nunc recenter editum. Viennae, Typis Mathaei Formicae in Aula Coloniensi MDCXXXVI. 4°. A sakramentumok osztásánál használt kérdések és feletek latin, magyar, német és horvát nyelven. [A bécsi cs. k. egyet. könyvtár tulajdona.] Megvan a Nemzeti Múzeum könyvtárában is.

46. Ferrarius, Sigismund. De Rebus Ungaricae Provinciae Sac. Ordinis Praedicatorum, Partibus quatuor et octo libris distributi Commentarii. Descriptore F. Sigismundo Ferrario Viglevannense etc. Viennae Austriae, Typis Mathaei Formicae, 1637. 4°. 14 levél. 611. lap. Részben apró közép-antik és ugyanolyan cursiv írással, initialékkal. A címlap rézmetszete Major Izsáktól való; felül áll Mária, Magyarország védasszonya, alul szent Domokos, mint az ország védője, — két oldalt a császári és magyar címér. Köröskörül a magyar domonkos rend szentjei. [A Nemz. Múzeum tulajdona.]

47. Krakai Kalendarium Könyv à Béczi Prospectus szerént vrunk születése után. Az M.DC.XXXXVI. Eszten-dőre rendeltetet. Jablonski Miklos krakai, Mathematicus által. Alatta két angyal a magyar címert tartva. Nyomtatta Béchben

Gelbhaar Gergely. 8-r. [A Nemzeti Múzeum könyvtárában.]

48. Palffy, Thomas ab Erdöd. Foelicitas mater cum suorum, corona et gratia filiorum defuncta, sive oratio Funeris in exequiis . . . D. Mariae Fugger, de Kirchberg, et Weissenhorn, Illustr^{mi} quondam Comitis . . . D. Nicolai Palffy ab Erdöd, Confiniorum Antemontanorum Generalis, etc. Relictae Viduae . . . habita Posonij, in Capitulari Ecclesia S. Martini A . . . D. Thoma Palffy ab Erdöd, Metropolitanae Strigoniensis Canonico etc. Anno M.DC.XLVI. Mense Maio, die XXIX. kis fol. 13 levél. [A bécsi cs. k. udv. könyvtár tulajdona.] Megvan a N. Múzeum könyvtárában is.

49. Zrini, Miklos Graf. Adriai tengernek Syrenaia. Nyomtatta Béchben á Koloniai Vduarban Kosmerovi Máté czászár ö Felsege Könyvnyomtatoja. Anno M.DC.LI. 4°. Egy czím rézmetszettel Subarich-tól. A szöveg mindenütt keretben. [A cs. k. Theresianum tulajdona.] Megvan a N. Múzeum könyvtárában is.

50. Rattkay, Georg. Memoria regum et banorum, regnorum Dalmatiae, Croatiae et Slavoniae inchoata ab origine sua et usque ad annum MDCLII. Viennae Austriae, ex officina Typographica Matthei Cosmerovii, Sac. Caes. Majestatis typographi Aulici anno 1562. Fol. A szerző arczképével Widemann-tól és két rézmetszettel Subarich-tól. [A Nemz. Múzeum tulajdona.]

51. Grieskircher, Ferd. Ignat. Magnae Ungariae Dominae unci dei matris admirabilis mirabilia, quae in statura sua sacra super Posonium in Thal sub cura P. Paulinorum locata mirabiliter operatur, anno 1661. Viennae Austriae Typ. Matth. Cosmerovii, S. C. M. Aulæ Typ. 4°. A czím hátsó oldalán a máriavölgyi szűz Mária képe. [A bécsi cs. k. udv. könyvtár tulajdona.] Megvan a Nemz. Múzeum könyvtárában.

52. Testamentum novum. Az Evangéliomok es epistolak, Mellyeket esztendő által olvastat az Anya-szent-egyház Romai rend-szerént Vasárnapokon, Innepeken és Bõytben minden nap a' Kalendariummal: és Karáchonyi s' Husvétii Enekekkel.

Nyomtatta Becsben, MDCLXII. Esztendőben Kürner Jacob Janos. 12°. [A Nemzeti Múzeum tulajdona.]

53. Eggerer, Andr. Fragmenta Panis Corvi Proto Eremitici seu Reliquiae Annalium Eremitico-Coenobiticorum Ordinis Fratrum Eremitarum S. Pauli Primi Eremitae . . . MDCLXIII. Viennae Austriae ex officina typographica Matthei Cosmerovij. S. C. M. Typogr. Fol. Szegélyek, initialék. [A pozsonyi ferenczrendi szerzet tulajdona.] Meg van a Nemzeti Múzeumban is.

54. Descriptio, Vera et deducta, criminalium processuum et secuti supplicii in tres reos comites Franciscum de Nadasd, Petrum à Zrin, et Franciscum Christophorum Frangepani. Viennae Austriae, typis Matthaevi Cosmerovii, Sac. Caes. Majestatis Typographi Anno MDCLXXI. 4°. Réztáblák nélkül. [A Nemzeti Múzeum tulajdona.]

55. Relatione, Perfetta e veridica, delli processi criminali et essecutioni delli medesimi, fattasi controli tré Conti, Francesco Na'asdi, Pietro di Zrin, e Francesco Cristofforo Frangepani. Stampato in Vienna d'Austria da Matteo Cosmerovio, Stampatore die Sua Maestà Cesarea, l'Anno 1671. kis fol. 33 levél. Szöveg és 12 rézmetszet [A bécsi cs. k. udv. könyvtárban.] Meg van a Nemzeti Múzeum könyvtárában is.

56. Beschreibung, Ausführliche und Warhafftige, Wie es mit denen Criminal-Processen Vnd darauff erfolgten Executionen Wider die drey Graffen Frantzen Nadassdi, Peter v. Zrin, Vnd Frantz Cristophen Frangepan, eigentlich hergangen, Gedruckt zu Wienn in Österreich, bey Matheo Cosmerovio, Röm. Kayserl. Mayestätt Hoff Buchtruckern im Jahr, 1671. kis fol. 39 lev. Szöveg és 12 rézmetszet. [A bécsi városi könyvtár tulajdona.] Meg van a Nemzeti Múzeum könyvtárában is.

57. Nadasi, Johannes. Annus amoris Dei in menses duodecim distributus. Item: Annus eremus amoris Dei. Opera et studio Joannis Nadas societatis Jesu Ungari Tyrnaviensis. Vienna Austriae, Typis et Impensis Leopoldi Voigt Universit. Typogr. Anno M.D.C.LXXVII. Fol. Columnákban. Cursiv és antik. [A kremsmünsteri szerzet tulajdona.]

58. Gregorius Coelius Pannonius. Commentaria

in Cantica canticorum Salomonis, opus posthumum. Viennae Austriae typis Leopoldi Voigt, Universitatis Typographi M.DC. LXXXI. Fol. [A N e m z e t i M ú z e u m t u l a j d o n a.]

59. Heyden, Hubert von der. Joseph Pannonius sive Sanctus rex Ladislaus Hungariae Salvator. In Viennensi Divi Stephani Proto-Martyris Basilica, Deferente . . . Umberto von der Heyden . . . Panegyrica dictione laudatus a . . . Ignatio Maholany de Pochroncz Szelepcheny . . . Anno . . . 1687 die 27. Junij. Viennae Austriae Apud Susannam Christinam, Mathiae Cosmerovii, S. C. M. Typographi Aulici viduam. 8°. 7 levél. [A bécsi cs. k. udv. könyvtár tulajdona.]

60. Gross-Sultan, Der Türkische, liegt aus lauter Furcht und Schröckenkrank. A cím alatt egy török, ezt kiáltva, »Allah weni buror«, fametszetben. Tulajdona Joh. Jac. 1688. A második lapon: Grosses Lamentiren in der Statt Constantinopel über die grosse forchtsame Krankheit dess Türckischen Kayzers, in welchem sich mit wohl dienenden Rath befanden Gross Sultans Leib Medicus, Gross-Vezier Mufty Burger in Constantinopel, Töckely, Bajazeth, der Wahrsager auss Egypten. Wien: gedruckt bey Johann Jacob Mann in der Neuen Welt im schwarzen Adler. 1688. 4°. [A bécsi cs. k. udv. könyvtár tulajdona.]

61. Schalletar, Joseph. Divus Leopoldus Austriae Marchio Pius, Felix . . . Dominis Francisco Wenceslao Josepho S. R. J. Comiti de Kokorzowetz S. C. M. Ephebo, Joanni Ferdinando Chrzepizky, L. B. de Modlischkowiz S. C. M. Ephebo ab . . . Joanni Christophoro Carolo L. B. de Gleiniz, Paulo Leopoldo Mednyánszky L. B. de Medgyes . . . Promotore R. P. Josepho Schalletari . . . Anno MDC.XCII. . . Viennae Austriae apud Susannam Christinam Matthaei Cosmerovij S. C. M. Typ. Aul. Vid. 8°. Egy czímmetszettel: a »Divo Leopoldo Austriae Marchioni Pio Felici.« Alul a »Gleiniz, Kokorzowetz, Modlischkowitz és Mednyansky-féle« címerek. Vignettekkel a szöveg közt. [A heiligenkreuzi monostor tulajdona.]

62. Panenka, Andreas Bernh. Divus Ladislaus Hungariae Rex, Justus, Felix, inclytæ nationis Hungariae tutelaris in basilica D. Stephani Proto-Matyrís Panegyrico celebratus deferente Andrea Bernardo Panenka . . . Procuratore, oratore

Ladislao Adamo Nicolao Erdödy de Monyorokerék. Viennae Austriae, Typis Joann Van Ghelen, Universitatis Typogr. Anno 1695. Fol. Egy rézmetszettel, rajzolta Schönian Antal, metszette Thourneyser. [A bécsi cs. k. udv. könyvtár tulajdona.]

63. Erdödy, Georg Leopold Graf von. Divus Ladislaus Hungariae rex, felix bellator, pro deo et populo inclytæ nationis Hungaricæ tutelaris, in Basilica S. Stephani panegyrico celebratus. Viennae Austriae typis Joannis Georgii Schlegel Universitatis typographi 1698. Fol. [A Nemz. Múzeum tulajdona.]

64. Bezerédi, Adam. Trophaeum nobilissimæ ac anti-quissimæ Domus Estorasiænæ in tres divisum partes. Viennae Austriae, Typis Leopoldi Voigt Universitatis Viennensis Typographi MDCC. Fol. Elöl Eszterházy Pál címere, kinék Voigt e művet ajánlja, azután a képek Attilától kezdve és Eszterházy Pállal (1699) végezve. 165 kép, metsz. Hoffman J. és Hermundt Jakab. [A horni gymn. tulajdona.] Megvan a N. Múzeum könyvtárában is.

65. Mayer, Josef. Vortrefflich- Hoch-Adeliches Contro-feé, das ist Vollkommene Adel durch Dreifach- mit villfachen Meritten unvergleichlich erworbene Glory, In Geistlich- Statt- und Kriegs-Ständen des Hochfürstl. und Hochgräflich-Uralten Hauses von Lamberg: beschrieben durch Joseph Mayer Ord. P. P. E. Abbtén zu S. Andreae von Saar und Monotra und deren Kirchen Rabenspurg und Hohenau in Oesterreich Administration. Wienn in Oesterreich, gedruckt bei Andreas Heyinger Univ. Buchdr. 1709. Fol. Rézmetszetekkel van der Bruggentól. [A bécsi cs. k. egyet. könyvtár tulajdona.] Megvan a Nemz. Múzeum könyvtárában is.

66. Dolfin, Franz. Augusta quinque Carolorum historia, Imperatori Carolo VI. consecrata ab Adamo Patachich de Zajezda. ex praelectionibus R. P. Francisci Dolfin. Anno M. DCCXXXV. Viennae Austriae, Typis Mariae Theresiae Voigtin Viduae Univ. Typographae. Fol. 7 lev. 416 lap. 13 réztáblával. Alatta VI. Károly császár szép arczképe, metsz. Schmitner Leop. Ferencz. A cím részben aranynyomatu. Garmond. [A bécsi cs. k. udv. könyvtár tulajdona.] Megvan a N. Múzeum könyvtárában is.

67. *B e l, M a t t h i a s.* Notitia Hungariae novae historico geographica divisa in partes quattuor . . . accedunt Samuelis Mikovinii mappae. Viennae Austriae, impensis Paulli Straubii Bibliopolae typis Johannis Petri van Ghehlen, typographi Caesarei, anno MDCCXXXV. Fol. Czímmetszet, rajz. Belau N. B., metsz. Schmuzer Andr. és Józ. I—IV. köt. [A cs. k. családihitbizományi könyvtár tulajdona.] *M e g v a n a N. M ú z e u m k ö n y v t á r á b a n i s.*

68. *T i e l l, J o h a n n L u d v i g v o n.* Princeps Apostolicus Divus Leopoldus, Augustissimae Gentis Austriae Deprecator in metropolitana D. Stephani Proto-Martyris Basilica celebratus. Viennae Austriae, Typis Mariae Theresiae Voigtin Viduae, Univ. Typog. 1737. Fol. A második lapon gróf Eszterházy Imre, esztergomi érsek címere. Vastag közép-antik és ugyanolyan cursiv betűk. [A heiligenkreutzi szerzet tulajdona.]

69. *P i k e r, J o h a n n B a p t.* Topographia Magni Regni Hungariae olim a quodam societatis Jesu sacerdote conscripta nunc studio cujusdam ex eadem societate sacerdotis emendata et aucta Anno MDCCCL Viennae Austriae, Literis Leopoldi Joannis Kaliwoda Imperialis Aulae Typographi. Fol. Egy címmetszettel, Herz J. Dávidtól. Cursiv, — a szöveg antik betűkkel. [A cs. k. csal. hitbizományi könyvtár tulajdona.]

70. *K o l l a r, A d a m F r a n c.* Analecta monumentorum omnis aevi Vindobonensia, Vindobonae. Typis et sumptibus Joannis Thomae Trattner aulae et inelytorum inferioris Austriae ordinum typogr. Anno MDCCCLXI. Fol. Réztáblákkal. [A bécsi városi könyvtár tulajdona.] *M e g v a n a N e m z. M ú z e u m k ö n y v t á r á b a n i s.*

71. *C o n s t i t u t i o n e s* insignis ordinis equitum S. Stephani Regis Apostolici. Viennae typis Josephi Kurzbüch, Univ. Typogr. MDCCCLXIV. Fol. Rézmetszet Mannsfeldtől. Nagy, szép nyomás. [A bécsi cs. k. udv. könyvtár tulajdona.] *M e g v a n a N e m z. M ú z e u m k ö n y v t á r á b a n i s.*

72. *D r e y s s y g s t o r d n u n g, A l l g e m e i n e,* nebst den dreyssigsttariffen für sämtliche hungarische Erbländer. Wien bey Joseph Edlen von Kurzbek, kais. kön. Hofbuchdrucker 1788. Fol. [A bécsi cs. k. egyet. könyvtár tulajdona.] *M e g v a n a N e m z e t i M ú z e u m k ö n y v t á r á b a n i s.*

73. D ü r e r, A l b e r t. Ehrenpforte. Arc triumphal de l'empereur Maximilian I. gravé en bois d'après les dessins d'Albert Dürer. A Vienne, chez T. Mollo et comp. marchand d'estampes de l'imprimerie de la veuve Alberti 1799. Fol. 45 táblával. [A cs. k. osztrák múzeum és a cs. kir. államnyomda tulajdona. (Kifeszített példány.)]

74. B i b l i o t h e c a e Samuelis R. J. Com. Teleki de Szék. Pars prima. Viennae Excud. Fr. Markid. Pulio. Typis per Sam. Falka Bikfalvenssem Transilvanum sculptis in Typographeo Baumeister. MDCCXCVI. 8°. Teleki Sámuel gróf arczképével, metsz. Tzetter Sám. (A cs. k. csal. hitbizományi könyvtár tulajdona.) Megvan a Nemzeti Múzeum könyvtárában.

75. K o l l a r, A d a m F r a n z. Χαρτες ειδόλλων seu gratiae Francisco et Mariae Theresiae Augustis in solennibus Minervae Augg. Munificentia et jussu Vindobonam reducis habitae. Viennae Austriae typis Leopoldi Joannis Kaliwoda, aulae imperialis typographi s. a. 4°. Szép görög írás. [A bécsi cs. k. udv. könyvtár tulajdona.] Megvan a Nemz. Múz. könyvtárában.

76. W a l d s t e i n, F r z., G r a f, u n d P a u l K i t a i b e l. Descriptiones et icones plantarum rariorum Hungariae. Viennae. Typis Matthiae Andreae Schmidt. Caes. Reg. Aul. Typogr. 1802. Fol. Igen szép növényábrák; elől: Tátrafüred a Tátra-hegységgel, rajz. Fischer J. [A bécsi cs. k. csal. hitbiz. könyvtár tulajdona.] Megvan a Nemzeti Múzeum könyvtárában.

77. P e t h e, F e r e n t z. Mathesis. Bétsben Ns. Haykul Antal' Nyomtató szerivel. MD.CCC.XII. 8-r. 2 vol. [A cs. kir. családi hitbizományi könyvtár tulajdona.] Megvan a N e m z. M ú z e u m k ö n y v t á r á b a n i s.

78. P h o t e i n o s, D i o n y s i o s. 'Ιστορία τῆς παλαιᾶς Λακτίας, τῆς νῦν Τρανσυλβανίας, Βλαχίας καὶ Μολδανίας. Ἐν Βιεννῇ τῆς Ἀουστρίας, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἰω. Βαρθολ. Σβεζίου. 1818. 8-r. 3. vol. Czimmetszettel. [A cs. k. csal. hitbiz. könyvtár tulajdona.]

79. P y r k e r, J o h a n n L a d i s l a u s. Tunisias. Ein Heldengedicht in zwölf Gesängen. Dritte, durchaus verbesserte und mit Anmerkungen versehene Ausgabe. Wien, 1826. Bey Carl Ferdinand Beck, gedruckt bey Anton Strauss. 4°. [A cs. k. csal. hitbizományi könyvtár tulajdona.]

80. *U r k u n d e n* und Actenstücke zur Geschichte der Verhältnisse zwischen Oesterreich, Ungern und der Pforte im XVI. und XVII. Jahrhunderte, aus Archiven und Bibliotheken (hrsgg. von Anton von Gévay). Wien, auf Kosten des Herausgebers, gedruckt bei A. Strauss's sel. Witwe, 1838 & 1840. 4°. [A kir. cs. hitbizományi könyvtár tulajdona.] *M e g v a n a N e m z. M ú z e u m k ö n y v t á r á b a n i s.*

81. *H e u f l e r, L u d v i g R i t t e r v o n.* Specimen florae Cryptogamae vallis Arpasch Carpatae transilvani. Eine Probe der kryptogamischen Flora des Arpaschthales in der siebenbürgischen Kærpaten. Wien. Aus der k. k. Staatsdruckerei, 1853. Imp. Fol. 7 táblával, természetes lenyomatban. [A cs. kir. udv. és állami könyvtár tulajdona.]

82. *M i s s a s o l e n n i s e t c.* Composuit Franciscus Liszt. Vienne Austriacorum Typis caes. reg. status officinae. MDCCCLIX. Fol. Zenemű. — [A cs. kir. udvari és állami könyvtár tulajdona.]

83. *M e m o r i a i n s i g n i s o r d i n i s S. S t e p h a n i, H u n g. R e g i s. A p o s t. S e c u l a r i s.* Vindobonae typis status procusa MDCCCLXIV. Fol. [A cs. k. udv. államnyomda tulajdona.] *M e g v a n a N e m z e t i M ú z e u m b a n i s.*

84. *B o c k, F r a n z.* Die Kleinodien des heil. römischen Reiches deutscher Nation, nebst den Kron-Insignien Böhmens, Ungarns und der Lombardei. Wien, Staatsdruckerei, 1864. nagy Fol. [A cs. k. udv. és államnyomda tulajdona.] *M e g v a n a N e m z e t i M ú z e u m b a n i s.*